

İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ HUKUK FAKÜLTESİ
2016-2017 ÖĞRETİM YILI
KAMU MALİYESİ VE VERGİ HUKUKU DERSİ FİNAL SINAVI
CEVAP ANAHTARI
(İKİNCİ ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİ İÇİN)

Test soruları 4'er, diğer sorular 15'er puan değerindedir.

TEST SORULARININ CEVAPLARI

1.D 2.E 3.D 4.B 5.B 6.C 7.D 8.C 9.C 10.E

OLAY SORULARI

İstanbul'da inşaat işi ile uğraşan Bay (A)'nın, sahte fatura düzenlediği yolunda ihbar alan vergi dairesi elemanları ve mali şube ekipleri, iş yerinde buldukları bazı defterlere el koymuşlardır. Bunun üzerine vergi dairesi, Bay (A) hakkında 100.000 TL vergi tarh etmiş ve buna bağlı olarak da vergi ziyai cezası kesmiştir. Cezalı tarh işlemine karşı dava açan Bay (A) davayı kaybetmiş ve kendisine 12.12.2016 tarihinde ödeme emri tebliğ edilmiştir. Yargılama süresince vergi dairesi ile yaşadığı sorunların artacağını düşünen Bay (A), yurtdışına kaçma hazırlıklarına başlamış ve yargılama sırasında mallarını elden çıkartmaya başlamıştır.

- 1) Vergi dairesi elemanlarının ve mali şube ekiplerinin iş yerinde yapmış olduğu denetim hakkında bilgi veriniz. Yapılan denetim hukuka uygun mudur?
- 2) Bay (A)'nın mallarını elden çıkardığını ve yurtdışına kaçacağını öğrenen vergi dairesi, kamu alacağını güvence altına almak için hangi yola/yollara başvurabilir? Değerlendiriniz.
- 3) Bay (A) ödeme emrine karşı hangi gerekçelerle hangi sürede, hangi görevli ve yetkili mahkemede dava açabilir?

METİN SORUSU

İhtiyati haciz kurumunun hukuki niteliği ve uygulama esasları hakkında bilgi veriniz.

CEVAPLAR

1) Olayda vergi dairesi elemanları ve mali şube ekiplerinin Bay (A)'nın iş yerinde yapmış oldukları denetim türü aramadır. Arama denetim yoluna ilişkin hükümler Vergi Usul Kanunu'nun 142 ila 147. maddeleri arasında yer almaktadır.

VUK md. 142 uyarınca, ihbar veya yapılan incelemeler dolayısıyla, bir mükellefin vergi kaçırdığına delalet eden emareler bulunursa, bu mükellef veya kaçakçılıkla ilgisi görülen diğer şahıslar nezdinde ve bunların üzerinde arama yapılabilir.

Aramanın yapılabilmesi için: (1)Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanların buna lüzum göstermesi ve gerekçeli bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh ceza hakiminden bunu istemesi ve (2) sulh ceza hakiminin istenilen yerlerde arama yapılmasına karar vermesi şarttır.

Vergi incelemesi yapmaya yetkili olanlar aynı zamanda (ilgili sulh ceza hakiminden) arama talep etme yetkisini de haizdir. Bu kimseler; vergi müfettişleri, vergi müfettiş yardımcıları, ilin en büyük mal memuru veya vergi dairesi müdürleri ile Gelir İdaresi Başkanlığının merkez ve taşra teşkilatında müdür kadrolarında görev yapanlardır.

İhbar üzerine yapılan aramada ihbar sabit olmazsa nezdinde arama yapılan kimse muhbirin adının bildirilmesini isteyebilir, vergi dairesi muhbirin ismini bildirmeye mecburdur.

Aramada bulunan ve incelemesine lüzum görülen defter ve vesikalar ayrıntılı olarak bir tutanakla tespit olunur. Arama yapıldığı sırada zaman olmaması veya başkaca bir sebeple bu tutanağın düzenlenmesi mümkün olmazsa, bulunan ve incelemesine lüzum görülen defter ve belgelerin, yükümlü nezdinde emin bir yere konulması veya kaplar içinde daireye nakledilmesi gerekir.

Bu defter ve belgelerin konulduğu yerler veya kaplar aramayı yapan tarafından mühürlenir ve mümkün olursa yükümlüye de imzalatılır. Daha sonra, yükümlünün de hazır bulunduğu bir zamanda kaplar ve yerler açılarak ayrıntılı tutanaklar düzenlenir. Mühürleme ve mührün kaldırılması halleri de birer tutanakla tespit edilir. Tutanakların bir nüshası defter ve belgelerin sahibine verilir.

Bu mühür altına alma/kaldırma sırasında yükümlü bulunmazsa veya imza vermekten kaçınırsa aramayı yapan/yürüten bu işlemleri iki memurla birlikte tamamlar. Aramada bulunup mükellef nezdinde emin bir yere konulmuş veya kaplar içinde daireye nakledilmiş olan ve incelemesine lüzum görülen defter ve belgeler, arama kararında açıkça yazılmamış olsa bile, inceleme yapanın çalıştığı yere sevk veya celp edilebilir. Bu şekilde alınan defter ve belgelerin iyi saklanmamasından doğacak zararı idare tazmine mecburdur.

Arama yapılan hallerde inceleme derhal ve her işten önce yapılır.

İnceleme sırasında vergi ile ilgisi olmayan şahsi ve özel mektup ve diğer belgeler makbuz karşılığında sahiplerine geri verilir.

Defter ve belgelerin muhafaza altına alınmış olması, süresi gelen vergi beyannamelerinin verilmesi ödevini kaldırmaz. Zira yükümlü beyannamesini tanzim için gerekli bilgileri defter ve belgelerden çıkarabilir. (Yükümlü inceleme devam ettiği esnada ilgili memurun da hazır bulunması şartıyla bu defterler ve belgeler üzerinde kendisi de incelemeler yapmaya ve bunlardan suret ve kayıtlar çıkarmaya yetkilidir.) Ancak defter ve belgelerin muhafaza altına alındığı tarihten vergi beyannamesinin verileceği tarihe kadar olan süre bir aydan az ise beyanname verme süresi kendiliğinden bir ay uzar ve bir aylık bu ek süre bu normal sürenin sonundan başlar.

Arama neticesinde alınan defter ve belgeler üzerindeki incelemeler en geç üç ay içinde bitirilerek sahibine bir tutanakla geri verilir. İncelemenin haklı sebeplere dayanılarak üç ay içinde bitirilmesine imkan olmayan hallerde sulh hakiminin vereceği karar üzerine bu süre uzatılabilir.

Arama sırasında alıkonulan defter ve belgelerin incelenmesi sırasında kanuna aykırı görülen olaylar ve hesap durumları tutanakla tespit olunur. Bu tutanaklara ilgililerin de imzası alınır. İlgililer tutanaklara diledikleri itiraz ve açıklamaları yazabilirler. Yükümlü bu tutanakları imzadan çekindiği takdirde, söz konusu olayları ve hesap durumlarını ihtiva eden defter veya belgeler aramanın konusu ile ilgili vergi ve cezalar kesinleşinceye kadar kendisine geri verilmez. İlgililer bu defter ve belgelerin suç delili teşkil etmemesi şartıyla, söz konusu tutanakları her zaman imzalayarak defter ve belgeleri geri alabilirler.

Arama neticesinde bulunan defter ve belgelerin muhafaza altına alınması sebebiyle yapılamayan kayıtlar defterlerin geri verilmesinden sonra idare ile yükümlü arasında kararlaştırılan uygun bir süre içinde tamamlanır. Bu süre bir aydan az olamaz.

Yükümlü dilerse defterlerinin muhafaza altına alındığında işlemlerini yeniden tasdik ettireceği defterlere kayıt ve iadesi halinde iade edilen defterlere nakledebilir.

Vergi Usul Kanunu'nda hüküm bulunmayan hallerde ise 5271 sayılı Ceza Muhakemesi Kanunu'nun arama ile ilgili hükümleri uygulanacaktır. (VUK m.147).

Yukarıda verilen bilgiler çerçevesinde olaydaki arama denetim yolu değerlendirildiğinde, aramanın hukuka uygun olmadığı sonucuna varılır. İhbar üzerine harekete geçen vergi dairesi elemanları gerekçeli bir yazı ile arama kararı vermeye yetkili sulh ceza hakiminden talepte bulunmak suretiyle Bay A'nın iş yerinde arama yapabilmek için karar almadıklarından gerçekleştirdikleri arama hukuka aykırıdır.

2) Vergi idaresinin, Bay (A)'nın vergi borcundan dolayı yurtdışına çıkmasını engellemesi söz konusu değildir. Zira 2010 yılında yapılan yasa değişikliğiyle vergi borcu nedeniyle yurtdışına çıkış yasağı konulması uygulamasına son verilmiştir.

Ancak Bay (A)'nın elden çıkardığı mallar için 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da düzenlenmiş olan tasarrufun iptali davası açılması mümkündür. Bu davanın amacı, borçlunun mal kaçırmaya yönelik olarak yapmış olduğu hukuki işlemleri davacı kamu alacaklısı bakımından hükümsüz sayarak, borçlunun iptali istenen işlemler aracılığıyla malvarlığından çıkarmış olduğu mallar üzerinden cebren takip yoluyla kamu alacağının tahsiline imkan sağlamaktır. Bu davanın açılabilmesi için kesinleşmiş bir kamu alacağının varlığı ve kamu alacağının kısmen veya da tamamen tahsil edilememiş olması gerekmektedir.

Buna göre, zamanaşımı süresi içinde kalmak şartıyla, kamu borçlusunun yaptığı bağışlamalar (1. Üçüncü dereceye kadar (bu derece dahil) kan hısımlarıyla, eşler ve ikinci dereceye kadar (bu derece dahil) sıhri hısımlar arasında yapılan ivazlı tasarruflar, 2. Kendi verdiği malın, akdin yapıldığı sıradaki değerine göre borçlunun ivaz olarak pek aşağı bir fiyat kabul ettiği akitler, 3. Borçlunun kendisine yahut üçüncü bir şahıs menfaatine kaydı hayat şartıyla irat ve intifa hakkı tesis ettiği akitler de bağışlama sayılır.), ivazsız tasarruflar, kamu alacağının tahsilini imkansız kılmak için yapılan işlemler ile (1) Borçlunun teminat göstermeyi evvelce taahhüt etmiş olduğu haller müstesna olmak üzere borçlu tarafından mevcut bir borcu temin için yapılan rehinler, (2) Borca karşılık para veya mutat ödeme vasıtalarından gayrı bir suretle yapılan ödemeler, (3) Vadesi gelmemiş bir borç için yapılan ödemeler hükümsüz sayılabilmektedir.

3) 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'un 'Ödeme Emrine İtiraz' başlıklı 58. maddesi uyarınca; kendisine ödeme emri tebliğ olunan şahıs böyle bir borcu olmadığı, borcunu kısmen ödediği veya borcun zamanaşımına uğradığı gerekçeleri ile ödeme emrinin kendisine tebliğini takip eden günden itibaren 7 gün içerisinde ödeme emrini düzenleyen (alacaklı) vergi dairesinin bulunduğu yer vergi mahkemesinde dava açabilir.

Olayda 12.12.2016 tarihinde ödeme emrini tebellüğ eden Bay (A), 19.12.2016 tarihi mesai saati bitimine kadar böyle bir borcu olmadığı, borcunu kısmen ödediği veya borcun zamanaşımına uğradığı gerekçesi ile İstanbul Vergi Mahkemelerinde dava çabilecektir.

Metin Sorusu

İhtiyati haciz, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun'da düzenlenmiş olan koruma önlemlerinden biridir. İhtiyati haciz, kamu borçlusunun menkul ve gayrimenkul malları ile alacak ve haklarına yönelik olarak cebren tahsil sürecinin borçlu tarafından engellenmesini ya da büyük ölçüde zorlaştırılmasını önlemek amacıyla düzenlenmiştir. Bu kararlar birlikte kamu alacağının ödenmesini ya da tahsilini güvence altına almak amacıyla, borçlunun bazı mal, alacak ve haklarına önceden idari bir kararla el konulması söz konusudur.

Buna göre, aşağıda yazılan şartların varlığı halinde, kamu borçlusunun malvarlığı üzerinde, kamu alacaklısının mahalli en büyük memurunun kararıyla ihtiyati haciz uygulanabilir. Normal hacizden en önemli farkı, ihtiyati haciz sonucunda haczedilen malların, kamu alacağının vadesi gelmeden satılıp paraya çevrilememesidir. Ancak tıpkı hacizde olduğu

gibi, ihtiyati hacizde de kamu borçlusu alacaklı idarenin muvafakati olmadan ihtiyaten haczedilen mallar üzerinde tasarrufta bulunamaz.

1. Teminat verilmesini gerektiren haller varsa;
2. Borçlunun belli ikametgahı yoksa,
3. Borçlu kaçmışsa veya kaçması, mallarını kaçırmayı ve hileli yollara sapması ihtimalleri varsa,
4. Borçludan teminat gösterilmesi istendiği halde belli müddette teminat veya kefil göstermemiş yahut şahsi kefalet teklifi veya gösterdiği kefil kabul edilmemişse,
5. Mal bildirimine çağrılan borçlu belli müddet içinde mal bildiriminde bulunmamış veya noksan bildirimde bulunmuşsa,
6. Hüküm verilmiş olsun veya olmasın para cezasını gerektiren bir fiil nedeniyle kamu davası açılmış ise,
7. İptali istenen muamele ve tasarrufun konusunu teşkil eden mallar elden çıkarılmışsa elden çıkaranın diğer malları hakkında uygulanmak üzere elden çıkarma işleminin iptalini gerektirecek şartlar(6183 sayılı Kanun md 27, 29, 30) varsa, ihtiyati haciz uygulanmaktadır.

Haklarında ihtiyati haciz uygulananlar, haczin yapılması, gıyapta yapılmışsa haczin tebliği tarihinden itibaren, 7 gün içinde vergi mahkemesinde dava açabilir.